

Fylkestingsgruppas årsberetning

Johannes Christian Wahl Gran

INNLANDET MDG 984 02 344 / johannes.wahl.gran@mdg.no

Kjære lokallag, takk for at du setter av tiden deres på å være frivillig i MDG.

Enten du bor i Tynset eller Gjøvik, Hamar eller Sel, Vang eller Løten – så er arbeidet deres viktig. Svært viktig. MDG har over tid etablert seg på Innlandet, og flere tusen velgere har lagt sin tillit hos oss. Vi har 19 lokallag, er representert i 17 kommuner og med 25 folkevalgte – Dette er veldig bra, men sammen skal vi bli enda flere!

Jeg heter Johannes Christian Wahl Gran, er 32 år og gruppeleder for MDG i Innlandet Fylkesting og vår representant i fylkesutvalget. I tillegg er jeg gruppeleder for MDG Lillehammer, har sittet i både fylkesstyret, landsstyret, vært på årsmøter og er et aktivt varamedlem i sentralstyret vårt. Gjennom mine mange verv vil jeg si at jeg kjenner partiet godt. I tillegg vil jeg påstå at jeg har blitt godt kjent med både andre partier og den offentlige forvaltning her på Innlandet, på både regionalt og kommunalt nivå.

Jeg, Sindre og Suhur utgjør fylkestingsgruppas faste representanter. Sindre Sørhus jobber med næringspolitikk i utvalg for næring. Suhur Lorch-Falch jobber med samferdsel i utvalg for samferdsel. Jeg jobber med klima, miljø, samfunnsutvikling, kommunale planer og økonomi i fylkesutvalget. I tillegg har vi en del andre roller og verv, både faste verv og varaverv. Vi har også et sekretariat som bistår oss med å holde oversikt og orden. Lars Kjelkenes Giæver, Jon André Danielsen og Jon Frydenborg skal ha en stor takk for tjenestene de leverer til oss. Fylkesstyret er også aktive pådrivere og støttespillere og vi regner med å være tett koblet på i arbeidet til programkomiteen for 2023-valget.

Vi i fylkestingsgruppa utgjør en ressurs. En ressurs vi vil utfordre dere til å bruke mer aktivt, så vi kan koble oss tettere på i viktige saker i ditt lokalmiljø. Eksempler på dette kan være arbeidet knyttet til E6 gjennom Lågendeltaet i Lillehammer og samarbeidet med Ane og Torbjørn der, hvordan vi påvirker kommuneplanens samfunnsdel som hos Gjermund i Elverum eller oppfølging av bekymringer knyttet til støyskjerming av Furnesvegen spilt inn fra Thomas i Ringsaker.

Behovet for bedre koordinering er likevel til stede. Det vil det alltid være. Fylkestingsgruppa deler MDG sitt drivende behov etter å stadig finne bedre løsninger, men som gruppe er det vel så viktig at vi kjennes enda mer relevante for dere og at dere kanskje kjenner fylkeskommunen sitt anliggende ute i kommunene enda bedre enn i dag. Enten ved å være tidligere ute, ved å ha en bedre dialog med dere eller ved å peke på sider av saken som andre glatt hopper bukk over. Det er neppe nødvendig å si at klima, miljø og natur er eksempler på dette, men et hvert argument blir bedre med en tettere påkobling til dere ute i kommunene. Dette løser vi med samarbeid og dialog. Alt for få av dere har blitt kontaktet av meg i forbindelse med saker i ditt distrikt, men det er et uttalt ønske og en etterstrebelse blant både meg, Sindre og Suhur at vi kommer dit hvor du opplever å være en del av beslutningene vi tar i fylket. Fylkeslaget, Jon André, Jon F. og Lars K. G. kan også fungere som en inngang for dere, dersom vi oppleves utilgjengelige.

Gjennomslag er viktig. I fylkesting får MDG tidvis gjennomslag for vår politikk. Vi får gjennomslag primært gjennom vedtak, men også uten vedtak. Dette har vi etter hvert blitt gode på. Dels gjennom samarbeid med andre partier og dels gjennom samarbeid med administrasjonen. Fler og fler av folk flest, forstår viktigheten og fornuften av MDG sin politikk. Der vi før var kontroversielle har vi etter hvert blitt stuerene, og der vi fortsatt flytter grenser for hva som er og ikke er gangbar offentlig forvaltning sitt ansvar – blir vi i økende grad hørt.

Vi ønsker dere et riktig godt årsmøte. Vi ønsker å bli kontaktet av dere. Som folkevalgt for MDG på Innlandet kan det tidvis være motbakker, så hvis du trenger å bare blåse ut litt damp, kan du kontakte oss for det også. Vi er til deres disposisjon – takk for tiden.

Innhold

Leseveileder	3
Innlandet MDG 2019-2023, kommentert arbeidsprogram	4
1. INNLANDET – ET FYLKE FOR NATURKONTAKT OG LIVSKVALITET	4
2. DEMOKRATI OG MANGFOLD	6
3. BLOMSTRENDE KULTUR	7
4. ENERGI OG KLIMA	8
5. ET SUNT NATURMILJØ	9
6. JORDBRUK OG SKOGBRUK	10
7. GRØNN NÆRINGSPOLITIKK	11
8. FOLKEHELSE	13
9. UTDANNING OG SKOLE	14
10. REGIONAL PLANLEGGING	15
11. EN MYK SAMFERDSELSPOLITIKK	16
Kontakt fylkestingsgruppa	18

Leseveileder

Fylkestingsgruppa jobber aktivt med arbeidsprogrammet, samtidig som vi får opp saker der vi må se til nasjonale programmer og retningslinjer, eller høre med fylkesstyret for veiledning. Under har jeg limt inn hele programmet og lagt inn kommentar under hvert kapittel som sier litt om hvordan vi har arbeidet, hva som er ivaretatt og hvordan vi skal jobbe for å komme i mål med de punktene som ikke er løftet. Noen saker var ivaretatt fra før. Noen har blitt løftet av andre partier. Noen saker løser vi sammen med flere. Jeg vil forsøke å forklare hvordan vi har påvirket prosessen, og hvilke resultater vi har oppnådd. Du kan søke i, og se opptak fra, fylkestingsmøtene her:

<https://innlandetfylke.no/politikk/aktuelt/nett-tv/>

Ettersom IFK er en organisasjon som har eksistert siden 2020, og nettopp blitt skjermet fra en nedleggelse, er det generelt mange pågående prosesser. Vi er glade for å kunne satse for fullt på Innlandet med sine eventyrlige muligheter.

Vi vil selvfølgelig ivareta, og sette søkelys på, saker vedtatt av årsmøtet og andre styrende organer i MDG.

Fylkestingsgruppa henstiller delegatene til å lese kommentarene våre, slik at vi kan besvare eventuelle spørsmål på årsmøtet.

FYLKESTINGET 2021

Møtende

Johannes Christian Wahl Gran
Suhur Lorch-Falch
Sindre Sørhus
Jon André Danielsen Varamedlem
Greta Antona Nilsen Varamedlem

Grete møtte 2 ganger for Johannes og Jon Andé møtte 1.

FT 2.2021

Forberedt spørsmål

Johannes Wahl Gran (MDG) angående vannkvalitet Mjøsa

PS 2/2021 Innspill til jordbruksforhandlingene

Sindre Sørhus (MDG) fremmet slikt forslag:

Innretningen på jordbruksoppkjøret bør underbygge målet om økt selvforsyningsgrad og mål om reduserte klimagassutslipp. Det bør prioriteres økt støtte til utmarksbeite og til produkter med høy andel import, som økologiske produkter, matkorn, frukt, bær og grønt der forholdene er egnet.

- Tilskuddsordninger må støtte opp under en bruksstruktur som er i samsvar med ressursgrunnlaget. Rimelig tilgang på lokale fôrressurser bør være en betingelse for å motta støtte til store nyinvesteringer i driftsinfrastruktur.
  - Melkebørsen bør endres slik at omsetting av melkekvoter i større grad styres etter ressursgrunnlaget på det enkelte bruk.
  - Heve mjølkeprisen ved hjelp av styrka importvern.
  - Støtte opp om smådriftsfordeler i fjell- fjord-, og kystlandbruket gjennom finmaska driftsvansketilskudd etter modell fra alpejordbruket.
-
- Oppfordre til matmangfold, kvalitetsprodukt og verdiskaping av mjølk, mellom anna ved å støtte oppretting av mikromeieri og tilrettelegge for mindre samvirker.
  - Gi rask og styrka investeringsstøtte til bygging av lausdriftsfjøs for små og mellomstore mjølkeprodusenter.
  - Gi stølsdrifta et nasjonalt løft gjennom investeringsstøtte til driftsbygninger og infrastruktur og en aktiv tilskuddspolitik.
  - Imøtekomme gjeldsutfordringer for bønder som har investert mye i produksjoner som er løsrevet ressursgrunnlaget. F.eks. gjennom å utrede bruksomstillinger og rettfærdige kompensasjonsordninger for store fjøs.

Tillegg fremmet av Sørhus (MDG): Falt med 5 stemmer avgitt av MDG (3) og R (2).

PS 8/21 Innovasjonsstrukturen i Innlandet

Sindre Sørhus (MDG) fremmet slikt forslag: Nytt punkt 9: Fylkeskommunen utarbeider et enkelt ressurskart over sentrale aktører i innovasjonsstrukturen i Innlandet, i tråd med Sintef sine anbefalinger.

Forslag til nytt punkt 9 fremmet av Sørhus (MDG): Enstemmig vedtatt.

FT 03.2021

PS 10/21 Høring - videreutvikling av Sykehuset Innlandet HF

Hans Olav Lahlum (SV) fremmet forslag på vegne av SV v/Lahlum og Bakken samt MDG og Rødt

1. Fylkestinget anser at utredningsarbeidet om sykehusstruktur for Innlandet er ufullstendig, og at det såkalte 0+-alternativet basert på nåværende struktur også må utredes før det endelige målbildet fastslås i konseptfasen. Det må avsettes like mye ressurser til en slik utredning som det ble gjort i forkant av nåværende målbilde, slik at den kan gjennomføres uten å utløse ytterligere forsinkelser av prosessen.
2. Innlandet er spredtbygd, og trenger en sykehusstruktur som sikrer enkel tilgang til helsetjenester i hele fylket med god kvalitet og effektiv ressursbruk, samtidig som beredskapshensyn ivaretas. Innlandet er landets største hytte- og reiselivsfylke, og i enkelte kommuner mangedobles antallet personer i perioder. Forsvaret har også en betydelig aktivitet her. Fylkestinget mener at disse forholdene må vektlegges når fremtidig sykehusstruktur skal fastlegges.
3. Innlandet fylkeskommune har et overordnet ansvar for regional utvikling. Fylkestinget vil påpeke at fremtidig sykehusstruktur må sikre et godt og nært helsetilbud til alle, men samfunnskonsekvenser for regional balanse, befolkning, arbeidsplasser og næringsliv må også vektlegges. Det er viktig at helseoppgaver tildeles Innlandet og fordeles mellom sykehusene her på en måte som oppleves som rettferdig, samtidig som den sikrer tilfredsstillende kvalitet og effektivitet.
4. Fylkestinget anser i samsvar med dette at fremtidens sykehusstruktur i Innlandet bør være en oppgradert versjon av dagens struktur, med åpning for noe mer funksjonsoppdeling mellom sykehusene der dette er nødvendig for å bygge opp større fagmiljøer. Et nytt hovedsykehus vil rive opp etablerte fagmiljøer rundt i fylket og føre til reduksjon av sengekapasiteten i somatikken, psykisk helsevern og intensivavdelingene. Sentralisering til et hovedsykehus vil medføre langt større avstander til nærmeste sykehus for en stor del av fylkets befolkning og økt behov for transport. Dette er svært betenkelig fra et miljøperspektiv. Fylkestinget anbefaler derfor sterkt at man ikke velger en ny løsning basert på et dominerende hovedsykehus.
5. Fylkestinget ønsker at sykehusene på Gjøvik, Lillehammer og Elverum oppgraderes og videreføres som akuttsykehus og somatisk sykehus, med kvinneklinikk på Lillehammer og fødeavdelinger på Gjøvik og i Elverum. Fylkestinget ønsker videre at det bygges et nytt sykehus på Hamar til erstatning for de gamle sykehusene på Hamar og Sanderud, og at dette utvikles som del av sykehusdivisjonen Elverum-Hamar. Luftambulansesebasen bør legges til Elverum. Det er sterkt ønskelig at de viktige spesialiseringstilbudene ved Granheim lungesykehus, Reinsvoll psykiatriske sykehus og Kringsjøatunet barne- og ungdomspsykiatrisk døgnavdeling videreføres, og det samme gjelder akuttsykehusstilbudene i Tynset og Kongsvinger. De lokalmedisinske sentrene bør styrkes for å sikre et godt tilbud til befolkningen i hele fylket, og herunder bør det etableres et eget senter for Hadeland. 6. Prosessen med avklaring av sykehusstruktur for Innlandet har trukket ut mange år og blitt svært kostbar. Den har nå endt opp med en ufullstendig utredning og en innstilling som mangler nødvendig støtte både blant folkevalgte politikere og velgerne i Innlandet.

Fylkestinget anser at denne prosessen har vist hvor lite hensiktsmessig og tilfredsstillende den nåværende ordningen med helseforetakene fungerer for et fylke som vårt. Vedtak om sykehusstruktur bør i fremtiden igjen fattes av folkevalgte politikere innenfor Norges representative demokrati

Forslag fremmet av Lahlum (SV), falt med 9 stemmer, avgitt av SV v/Lahlum og Bakken, MDG v/Gran, Lorch-Falch, Sørhus, Rødt v/Larsen og Thomassen, Thomassen (PP) og Almestrand (FrP).

FT 20.04.2021

PS 31/21 Disen Kulturvekststun - valg av medlem og personlig varamedlem til styret

Hans Olav Lahlum (SV) fremmet slikt forslag på vegne av SV, MDG, R og KrF
Medlem: Ronny Bekken Larsen Personlig varamedlem: Truls Gihlemoen

Forslag fremmet av Lahlum (SV) falt med 11 stemmer, avgitt av SV (3), MDG (3), R (2), KrF (1) og PP (1).

FT 15.06.2021

Spontanspørretime

Johannes Wahl Gran (MDG) angående merkevarestrategi for nasjonalparkene.

PS 42/21 Forberedt forslag fra R, SV og MDG: Lønnsharmonisering

Maria Nilsen Aksberg (R) fremmet slikt forslag på vegne av Rødt, MDG, SV, SP og AP 1. Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren om å foreta en kartlegging for å avdekke om det er lik lønn for likt arbeid i Innlandet fylkeskommune.

2. Fylkeskommunedirektøren fremlegger en sak med forslag til lønnsharmonisering og tilhørende plan i administrasjonsutvalget.

3. Dersom kartleggingen avdekker at det er behov for mer økonomiske midler til lønnsharmoniseringen, legges det frem i fylkestinget i forbindelse med fylkesbudsjettet i desember.

Votering: Forslag fremmet av Aksberg (R): Vedtatt mot 7 stemmer avgitt av H.

Johannes Wahl Gran fremmet slikt forslag:

Fylkeskommunedirektøren bes etterstrebe at det vurderes om det samtidig bør etableres eller oppgraderes brebåndsinfrastrukturen ved all vedlikehold av eksisterende anlegg og etablering av ny infrastruktur der fylkeskommunen er part, samt overbringe denne intensjonen i kommunale og interkommunale areal-saker som behandles av fylkeskommunen

Forslag fremmet av Gran (MDG) falt med 3 stemmer, avgitt av MDG.

PS 51/21 Utredning av fremtidig tilbud og organisering av pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjeneste) i Innlandet fylkeskommune

Sindre Sørhus (MDG) fremmet slikt forslag:

1. Innlandet fylkeskommune skal ha en gjennomgående PP-tjeneste, organisert gjennom samarbeid og kjøp av tjenester av kommuner (saksutredningens modell 1).
2. For å ivareta kompetanse og rutiner på den enkelte skole skal det tilstrebes at PP-rådgivere som i dag har sin faste kontorplass på den enkelte videregående skole fortsatt skal ha aktiv tilstedeværelse på skolen i deler av arbeidstiden.
3. Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren sørge for implementering av den samordnede PP-tjenesten, med målsetting om iverksetting fra skoleåret 2022-23. Fagorganisasjonene involveres i arbeidet.
4. Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren utarbeide samarbeidsavtaler med kommunene som sikrer fylkeskommunedirektøren mulighet for lovpålagt internkontroll.

Forslag fremmet av Sandtrøen (Sp): Falt med 22 stemmer avgitt av Sp (16), SV (3) , R (2), Sørhus (MDG). . Modell 1 - fremmet av Sørhus (MDG: Falt med 4 stemmer, avgitt av MDG og Kristoffersen (SV).

PS 64/21 Høring - Koronakommisjonens rapport

Sindre Sørhus (MDG) fremmet slikt forslag: Tillegg under punkt 4

Økonomisk krisehjelp som ble gitt under pandemien burde i større grad vært innrettet for å fremme grønn omstilling i næringslivet. Det gjelder både hvilke bransjer som ble tilbudt ekstraordinære krisepakker og hvilke krav til omstilling som ble stilt til mottakere av krisehjelp.

Nye strekpunkter punkt 4 fremmet av Sørhus (MDG): Falt med 8 stemmer, avgitt av MDG (3), SV (3), R (2)

FT 10.2021

FO 18/21 Spørsmål fra Gran (MDG): Tomgangskjøring på anleggsplasser

FO 20/21 Spørsmål fra Gran (MDG): Energi- og klimakontrollsystemer i fylkeskommunale bygg

FO 18/21 Spørsmål fra Gran (MDG): Tomgangskjøring på anleggsplasser

“Vi er glade for at representanten setter søkelys på denne problematikken, og tar med oss dette i vårt videre arbeid.”

FO 20/21 Spørsmål fra Gran (MDG): Energi- og klimakontrollsystemer i fylkeskommunale bygg

“Det er etablert en intern energiledelsesgruppe som har til oppgave å identifisere og gjennomføre nye klima-, miljø- og energiltak. Når det gjelder spørsmålet fra representanten Gran om å jakte på ytterligere forbedringspotensial, så tenker jeg det er naturlig at dette løftes i klimaledelsen for fylkeskommunen i tett dialog med eiendomsavdelingen og den interne energiledelsesgruppa.”

PS 68/21 Toten og Ringebu folkehøgskoler - avvikling av fylkeskommunens driftsansvar

Maria Nilsen Aksberg (R) fremmet forslag på vegne av MDG, R og PP:

Innlandet fylkeskommune viderefører eierskapet til Toten Folkehøgskole og Ringebu Folkehøgskule, med administrativ bistand som i dag. Innlandet fylkeskommune avventer med å se på avvikling av driftsstøtte til folkehøgskolene til tidligst 2023. Det er satt ned et regjeringsutnevnt utvalget som skal utrede, gjennom en NOU, blant annet folkehøgskolenes samfunnsoppdrag, økonomiske og juridiske rammevilkår. Utvalget skal levere sin innstilling innen 1. oktober 2022.

Forslag fremmet av Aksberg (R) falt med 15 stemmer avgitt av H (7)), MDG (3), R (2), PP (1), V (1), KrF (1).

FT 12.2021

Mari Gjestvang (Sp) foreslo på vegne av Sp, SV, MDG, FrP og R at fylkestinget skulle behandle sak om revidert tilbudsstruktur for 2022, med slikt forslag til vedtak:

"Tilbudsstruktur for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune skoleåret 2022-2023, vedtatt i fylkestingssak 67/21, suppleres med følgende tilbud: Vg1 Service, salg og reiseliv og Vg2 Salg og reiseliv ved Nord-Gudbrandsdal videregående skole"

PS 103/21 Fylkesbudsjett 2022-2025 - Innlandet fylkeskommune

Bjørnar Tollan Jordet (SV) fremmet forslag på vegne av SV, MDG, PP og KrF (se eget dokument?)

Johannes Wahl Gran (MDG) fremmet MDGs verbalforslag i 13 punkt.

Forslag fremmet av Jordet (SV):Falt med 10 stemmer, avgitt av SV (3), MDG (3), R (2), PP (1), KrF (1).

- Forslaget til Johannes ble det ikke votert over? *Opptaket viser at Fylkesordføreren la det inn under SV sitt forslag fremmet av alle - 7 stemmer + MDG sine 3.

Omforent forslag:

<https://prod01.elementscloud.no/publikum/Documents/ShowDocument/1e19ac68-b074-44df-9273-d74cf116eb4e/436981/732650>

MDG sitt tilleggforslag:

<https://prod01.elementscloud.no/publikum/Documents/ShowDocument/1e19ac68-b074-44df-9273-d74cf116eb4e/436981/732650>

PS 104/21 En eventuell oppløsning av Innlandet fylkeskommune

Aud Hove (Sp) fremmet forslag på vegne av SP, SV, R, PP, MDG og FrP: Fylkeskommunen skal gjennomføre en rådgivende folkeavstemming om en eventuell oppløsning av Innlandet fylkeskommune før endelig vedtak i februar 2022. Fylkestinget ber regjeringen ta initiativ til utredning av fylkeskommunen som forvaltningsnivå.

Forslag fremmet av Hove (Sp) ble vedtatt med 29 stemmer, avgitt av Sp (16), FrP (3), MDG (3), SV (3), R (2), PP (1) og Erik Winther (Ap).

PS 106/21 Høring om forslag til ny opplæringslov

Bjørn Jarle Røberg-Larsen (Ap) fremmet slikt forslag på vegne av Ap, SV, MDG, R, og PP: (meget langt. Kan leses her:

<https://prod01.elementscloud.no/publikum/Documents/ShowDmbHandlingDocument/1e19ac68-b074-44df-9273-d74cf116eb4e/3895/Protokoll>

Sindre Sørhus (MDG) fremmet slikt forslag:

Tilleggsforslag: Nytt punkt a. §10.6 Innlandet fylkesting påpeker at formuleringen om lekser fratrar folkevalgte muligheten til å vedta leksefrie skoler. Dette er uheldig. Foreldre og myndige elever bør fortsatt gis mulighet til å reservere seg mot lekser uten å bli møtt med sanksjoner.

Nytt punkt b. §5.4 Innlandet fylkesting mener det er elevenes kompetanse som først og fremst skal vurderes. Høyt fravær kan være en grunn til manglende vurderingsgrunnlag, men det trenger ikke være det. Fraværsgrensen har gitt økt tilstedeværelse, men også press på den kommunale legetjenesten og ekstra utfordringer for utsatte elever. Det er derfor problematisk at man nå foreslår å lovfeste en hjemmel til å frata retten til vurdering grunnet høyt fravær.

Tilleggsforslag nytt punkt a fremmet av Sørhus (MDG): Falt med 8 stemmer avgitt av SV (3), MDG (3), R (2).

Tilleggsforslag nytt punkt b fremmet av Sørhus (MDG): Falt med 8 stemmer avgitt av SV (3), MDG (3), R (2).

Forslag fremmet av Røberg-Larsen (Ap), yrkesopplæringsnemndene: Vedtatt med 29

PS 111/21 Høringsuttalelse - Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet 2022 - 2025

Sindre Sørhus (MDG) fremmet slikt forslag:

Nytt punkt: Innlandet fylkesting bemerker at reduserte fartsgrenser kan være et svært effektivt trafikksikkerhetstiltak. Dette gjelder særlig i områder med mange myke trafikanter og på veier med høye hastigheter.

Forslag fremmet av Sørhus (MDG) falt med 9 stemmer avgitt av MDG (3), SV (3), R (2), KrF (1)

PS 127/21 Eventuell deling av Innlandet fylkeskommune - folkeavstemning og utredning

Hans Olav Lahlum (SV) fremmet forslag på vegne av SV, Frp, MDG, Rødt, KrF, V og PP:

1) Det oppnevnes et valgstyre bestående av gruppelederne for samtlige partier i fylkestinget. Valgstyret gis fullmakt til å ta alle avgjørelser som er nødvendig for å gjennomføre folkeavstemningen. Valgstyret skal ta utgangspunkt i valglovens bestemmelser, men kan gjøre de tilpasninger som er nødvendig for å få avviklet folkeavstemningen innen neste fylkesting.

2) Valgstyret kan delegerer myndighet til å fatte avgjørelser i spørsmål som ikke er av prinsipiell betydning til fylkeskommunedirektøren.

3) Det tas kontakt med KMD for mulig dekning av kostnader knyttet til folkeavstemningen. Udekkede kostnader til folkeavstemning og utredning dekkes av disposisjonsfond i fylkesbudsjettet for 2022.

4) Fylkestingsmøtet i februar 2021 avholdes en uke senere enn planlagt, dvs. 22.–24. februar.

5) For å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag til fylkestinget i februar 2022, bes fylkeskommunedirektøren om å gjennomføre en høringsrunde blant kommuner, organisasjoner og andre, samt at det gjennomføres en undersøkelse blant medarbeiderne i Innlandet fylkeskommune.

Forslag fremmet av Lahlum (SV) og Ringnes (V) frafalt og ble ikke votert over

Fylkesutvalg 2021

Forfall 3. Vara fra R møtte 2 ganger

FU 19.01.2021

Ingen merknader

FU 02.02.2021

PS 8/21 Høring - Konseptvalgutredning (KVU) for Kongsvingerbanen

Johannes Wahl Gran (MDG) fremmet slikt forslag: Endre punkt 7 til: "Innlandet fylkeskommune savner en grundigere utredning av hvilke konsekvenser utbygging av ny 4-felts E16 mellom E6 og Kongsvinger kan få for trafikkoverføringen til jernbane. For at jernbane skal bli reellt konkurransedyktig til person- og godstransport på vei, bør utbyggingen av jernbane prioriteres foran 4-felts motorvei på denne strekningen. Skal Norge bli et lavutslippsamfunn innen 2050 må klimavennlig infrastruktur prioriteres høyt."

Tilleggsforslag fremmet av Gran (MDG): Falt med 2 stemmer avgitt av MDG og SV.

FU 16.02.2021

Ingen merknader

FU 09.03.2021

PS 29/21 Høring - private aktører i velferdsstaten

Punkt 3 fremmet av Jordet (SV) ble vedtatt med 12 stemmer, avgitt av Ap (6), Sp (4), SV (1) og MDG (1). Punkt 1 fremmet av Jønnes (H) og fylkeskommunedirektørens innstilling punkt 2 falt med 4 stemmer, avgitt av H (2), FrP(1) og MDG (1)

FU 23.03.2021**PS 32/21 NOU 2020:15 Det handler om Norge - Høringsuttalelse**

Forslag fremmet av Jordet (SV) ble vedtatt med 12 stemmer, avgitt av Ap (6), Sp (4), SV (1) og MDG (1).

FU 13.04.2021

Johannes Wahl Gran (MDG) tiltrådte kl. 13.10.

PS 41/21 Eiendomsstrategi - kriterier for god eiendomsforvaltning i Innlandet fylkeskommune

Johannes Wahl Gran (MDG) fremmet slikt forslag:

Tilleggsforslag punkt 1: legge til: "og funn fra rapporten «Bevar bygg - bevar klima», nederst i setningen, slik at setningen blir: «1. For å sikre et godt verdibevarende vedlikehold, effektive og miljøvennlige nybygg og en målrettet utvikling av fylkeskommunens eiendomsmasse, utarbeider eiendomsavdelingen en eiendomsstrategi basert på FNs bærekraftsmål, Innlandsstrategien, kriteriene i Eikelandsutvalgets veileder NOU 2004:22 velholdte bygg gir mer til alle og funn fra rapporten Bevar bygg - bevar klima.» Ikke fra forslaget: Rapporten «Bevar bygg - bevar klima» er bestilt av fylkeskommunen, og linken i forslaget peker til fylkeskommunens egen hjemmeside. Forslaget går ut på å vedta å bruke rapporten aktivt inn i arbeidet med eiendomsstrategien

Tillegg punkt 1 fremmet av Gran (MDG): Enstemmig vedtatt.

Forslag om nytt punkt 4, 5 og 6 fremmet av Jønnes (H): Falt med 4 stemmer avgitt av H (2), FrP (1) og MDG (1).

FU 27.04.2021**PS 55/21 Felles modell for gjennomføring av skolevalg ved de videregående skolene**

Forslag fremmet av Enge (Ap), med unntak av avsnittet som omhandler avstemming: Vedtatt med 12 stemmer, avgitt av Ap (6), Sp (4), MDG (1), SV (1).

Forslag fremmet av Enge (Ap), punktet som omhandler avstemming: Vedtatt med 13 stemmer, avgitt av Ap (6), Sp (4), FrP (1), MDG (1), SV (1)

Nytt punkt fremmet av Jønnes (H): Falt med 4 stemmer, avgitt av H (2), FrP (1) og MDG (1).

FU 11.05.2021

Ingen merknader

FU 25.05.2021

Johannes inhabil i sak 67/21 - Økonomisk støtte til Hold Innlandet Rent

FU 06.06.2021

PS 75/21 3413 - Områderegulering for Åkersvika Hageby - Plan-ID 301- Stange kommune

Punkt 1 fremmet av Gihlemoen (FrP): Falt med 4 stemmer, avgitt av Jønnes (H), Gihlemoen (FrP), Gran (MDG) og Jordet (SV).

FU 29.06.2021

PS 93/21 Forskningscenter bærekraft og digitalisering på Kongsvinger - søknad om regional medfinansiering

Hans Kristian Enge (Ap) fremmet forslag på vegne av Ap, Sp, H, KRF, FRP og MDG: Forslaget under erstatter Fylkeskommunedirektørens innstilling, første avsnitt er likt, de tre neste erstatter innstillingens avsnitt nummer 2: Forslag: Innlandet fylkeskommune mener at «Forskningscenter bærekraft og digitalisering på Kongsvinger» er et veldig godt og interessant prosjekt. Forskningscenteret bygger oppunder vedtatte satsinger og strategier for Kongsvingerregionen og Innlandet fylke, og vil være viktig i arbeidet med den grønne omstillingen som må finne sted i årene som kommer. Fylkesutvalget mener at omsøkt regional medfinansiering på totalt 20 mill. kr skal innfris, og bevilger som en andel av dette 5 mill. kr fra kompetansefondet. Hedmark Fylkeskraft AS har nylig bevilget 5 mill. kr for 2021 til prosjektet, med intensjon om ytterligere finansiering opp mot totalt 20 mill. kr de kommende år. Dersom Hedmark Fylkeskraft AS ikke innfrir intensjonen om å bevilge ytterligere 10 mill. kr ønsker fylkesutvalget å få saken opp til ny behandling.

Votering: Forslag fremmet av Enge (Ap) ble enstemmig vedtatt.

FU 24.08.2021

Ingen merknader

FU 07.09.2021

Forfall

Maria Nilsen Aksberg Varamedlem R møtte for [Johannes Wahl Gran](#)

FU 21.09.2021

PS 105/21 Reguleringsplan for E6 Roterud - Storhove og reguleringsplan for avlastet E6-offentlig høring - Lillehammer kommune

Johannes Wahl Grand (MDG) fremmet forslag på vegne av SV og MDG
Nytt punkt 1: Et revidert forslag til reguleringsplan for E6 Roterud-Storhove basert på nullalternativet er foreløpig ikke utarbeidet som et helhetlig planforslag, Lillehammer

kommune kan i så fall be Nye Veier utarbeide et revidert forslag til reguleringsplan for E6 Roterud-Storhove basert på nullalternativet, uten økt vegkapasitet, med en tofelt-trefeltløsning mellom Vingrom og Øyresvika. Reguleringsplanen må da inneholde nødvendige utbedringer for å sikre trafiksikkerhet, landbruket herunder særlig matjord, bomiljø i nærliggende boliger, klimatilpasninger og klimasikrede kryss, tilstrekkelig gang- og sykkelveg, og hensiktsmessige overganger mellom denne vegstrekningen og tilgrensende reguleringsplaner. Kommunedelplanen må i så fall justeres tilsvarende. Fylkesutvalget mener en slik løsning vil være mer hensiktsmessig for samfunnet vårt totalt sett, satt opp mot detaljreguleringsplan for avlastet E6, med planbeskrivelse datert 27.05.21, planbestemmelser datert 07.06.21 og plankart, alle alternativer, datert 12.05.21.

Forslag fremmet av Gran (MDG) falt med to stemmer avgitt av Grand (MDG) og Jordet (SV). Innstillingen fra hovedutvalg for samferdsel, punkt 1: Vedtatt mot 4 stemmer, avgitt av Jønnes (H), Gihlemoen (FrP), Gran (MDG), Jordet (SV).

PS 106/21 Reguleringsplan - E6 Roterud - Storhove - offentlig høring- Gjøvik kommune

Johannes Wahl Gran (MDG) fremmet forslag på vegne av SV og MDG:

Punkt 7: Det fremkommer fra fylkeskommunens data at ÅDT på RV 4 Gjøvik-Biri vil bli kraftig redusert som følge av ny E6. Fylkesutvalget mener derfor at Gjøvik kommune i større grad bør drøfte hvordan dette vil påvirke RV 4 sin prioritering i fremtidige NTP'er. Vi kan ikke se at en slik drøfting er tilstrekkelig vurdert, og vil derfor henstille Gjøvik Kommune om å enten gå i dialog med Nye Veier om hvor vidt RV 4 og E6 på sikt vil konkurrere mot hverandre i statlige prioriteringer eller trekke tilbake sin støtte til ny E6 for å ivareta hensynet til myke trafikanter, trafiksikkerhetstiltak og andre nødvendige oppgraderinger som vil følge av en ny RV4 fra Gjøvik-Biri. Fylkesutvalget mener en utbedring av dagens RV4 Gjøvik-Biri er høyst nødvendig for å møte morgendagens behov på en god måte.

Punkt 2 i innstillinga fra hovedutvalg for samferdsel: Vedtatt mot en stemme avgitt av Gran (MDG)

Nytt punkt 7 fremmet av Gran (MDG): Falt med to stemmer, avgitt av Jordet (SV) og Gran (MDG)

PS 114/21 Grønn framtid Innlandet, kriterium for ny støtteordning

Punkt 3: Innstillinga fra hovedutvalg for næring med omformulering foreslått av Hove (Sp) ble vedtatt mot 5 stemmer, avgitt av Jønnes (H), Gran (MDG), Jordet (SV), Gihlemoen (FrP), Thomassen (PP).

FU 05.10.2021

Ingen merknad

FU 19.10.2021

PS 122/21 Rammereduksjon kollektivtransport

Innstillinga fra fylkeskommunedirektøren ble satt opp mot forslag fremmet av Gihlemoen (FrP). Forslag fremmet av Gihlemoen (FrP) falt med 5 stemmer, avgitt av Gihlemoen (FrP), Øygarden (H), Thomassen (PP), Jordet (SV), Gran (MDG).

PS 132/21 Fylkeskommunale priser i Innlandet

Johannes Wahl Gran (MDG) fremmet slikt forslag knyttet til "bærekraftig innovasjonspris": Retningslinjer første linje: Innovasjonsprisen kan gis til gründere, bedrifter, utviklingsaktører og samfunnsaktører som gjennom innovasjon har bidratt til miljøvennlig næringsutvikling i Innlandet. Nytt første kulepunkt: - Prisvinneren skal stå bak innovasjon som gir redusert klima- og miljøbelastning.

Jury tillegg: Naturvernforbundet tilbys i tillegg plass i juryen.

Forslag fremmet av Gran (MDG) falt med to stemmer, avgitt av Gran (MDG) og Jordet (SV)

FU 01.11.2021

Forfall fra Johannes Wahl Gran (MDG). Ingen vara

FU 23.11.2021

Maria Nilsen Aksberg (R) møtte for Johannes Wahl Gran (MDG).

FU 14.12.2021

Ingen merknad

Innlandet MDG 2019-2023, kommentert arbeidsprogram

Vi står ved et veiskille. Vi har gjennomføringskraften, når du gir oss din stemme. Her er vårt program for 2019-2023.

Last ned vårt program for 2019-23 [her](#)

Miljøpartiet De Grønnes (MDG) mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet.

Vi tar mål av oss til å utforme en helhetlig politikk for nåtid og framtid, basert på tre grunnleggende solidaritetsprinsipper: solidaritet med andre mennesker, solidaritet med framtidige generasjoner og solidaritet med dyr og natur.

Innlandet står ved et veiskille. Som samfunn er vi på vei inn i en klimakrise og vi er vitner til en massiv insektdød og utryddelse av arter. Dette påvirker ikke bare verden og Norge, men også Innlandet. Vi står ved et veiskille, der langsiktig trygghet, frihet og velferd for alle står på spill.

Vi har drevet rovdrift på både mennesker og miljø. Nå tvinges vi til å betale kostnaden ved å ta et oppgjør med målet om å hele tiden produsere mer for å kjøpe og så kaste mer. Vi tvinges til å innse at hver gang vi bygger ned natur, så dreper vi insekter, sopp, planter og dyr vi ikke kjenner rekkevidden av å miste. Vi tvinges til å erkjenne at hver gang vi ødelegger matjord, så bygger vi ned fremtiden vår. Vi vil også måtte akseptere at unge kan bli syke av prestasjonsjag og kjøpepress. Og vi vil jo ikke våre barn og de framtidige generasjoner så vondt? Vil vi?

Den gode nyheten er at vi fremdeles kan snu. Den dårlige er at jo lenger vi venter, desto høyere blir kostnaden, og vanskeligere blir det. Vi står ved et veiskille.

De Grønne sier nei til den rådende politikken rovdrift på mennesker og miljø. Vi vil skape et samfunn hvor vi har gode liv uten at vi ødelegger for andre. Vi vil ha levende lokalsamfunn der færre er ensomme og vi har mer tid til venner og familie. Ungene skal kunne leke trygt ute og kunne gå eller sykle til skolen i frisk luft. Vi skal fortsatt kunne gå tur i gammel skog og fiske i fjorden. Dyra i havet skal ikke kveles av plast. Vi vil skape et Norge som kjemper mot klimaendringer, som bidrar til at færre drives på flukt og sikrer gode liv også for dem som kommer etter oss.

Vårt løfte til deg er at vi hver dag vil jobbe for vår felles framtid. Vårt løfte er at vi alltid vil ta vare på mangfoldet, både blant mennesker og miljø. Vårt løfte er at vi vil legge til rette for at du og jeg kan ta de gode valgene både for oss selv, lokalsamfunnet og kloden. Vårt løfte er at vi vil gjenskape et samfunn der varme hender, omsorg, kunnskap og balanse er viktigere enn penger, selv om vi selvsagt forstår at økonomi også setter noen rammer. Vi lover derfor å støtte alle folkene med ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser. Det skal være enklest og billigst å velge miljøvennlig, uansett hvor du bor.

Vi står ved et veiskille. Vi har gjennomføringskraften, når du gir oss din stemme.

Her er vårt program for 2019-2023.

1. INNLANDET – ET FYLKE FOR NATURKONTAKT OG LIVSKVALITET

Det er mange kvaliteter som gjør det attraktivt å leve og bo i Innlandet. Fylket preges av en spennende historie, et vakkert kulturlandskap bestående av produktive og verdifulle

landbruksarealer, store sammenhengende naturområder, skog, fjell, innsjøer og vassdrag, og et mer stabilt klima enn ved kysten. En bærekraftig utvikling av Innlandet kan bygge videre på de kvalitetene, ressurser og fortrinn som kjennetegner regionene i fylket.

Miljøpartiet De Grønne ser mange muligheter for utvikling i Innlandet. Nye ideer kan bidra til en bedre utnytting av ressursene vi har. Den videregående skolen har en sentral rolle i utviklinga vi ser for oss. Nye ideer kommer til gjennom kreative prosesser, og derfor må det satses på praktisk-estetiske fag og tverrfaglighet. Praktiske, estetiske og kreative læreprosesser har stor betydning for alle fag. Kunstfag er derfor viktige i seg sjøl, men også for alle andre fag i skolen.

Innlandet er et mangfoldig fylke. Noen regioner preges over tid av tilflytting, andre av fraflytting. Dette innebærer ikke bare fysiske endringer, men også en ny befolkningssammensetning med andre ønsker og behov enn tidligere.

Svak næringsutvikling gjør det i dag utfordrende for mange å bli boende eller flytte til deler av Innlandet. Bosettingsmønsteret henger sammen med hvor jobbene finnes og hvor folk ønsker å bo. I dag finnes de fleste jobber innen handel og tjenesteyting. Det er viktig å utnytte de mulighetene ledige hender og hoder byr på. De Grønne mener det private næringslivet må styrkes i Innlandet, og vil stimulere til at kreative og initiativrike innbyggere starter bedrifter.

Kunnskap og erfaringer bør deles slik at folk kan gjøre hverandre sterkere. Alle må få delta på sine premisser i den lokale og regionale utviklinga. Kompetanse og arbeidsplasser må deles, og alle må gis en sjanse og få tilstrekkelig veiledning for å finne sin plass i samfunnet. For at alle skal kunne delta må det tenkes nytt.

Miljøpartiet De Grønne ønsker å modernisere Innlandet ved å legge til rette for en grønn omstilling og en bærekraftig utvikling med mennesker i sentrum. Innlandet mangler i dag en overordna grønn politikk og en satsing på innbyggernes skaperkraft.

Fylkeskommunen har en viktig rolle i å ivareta viktige miljø og samfunnshensyn i et regionalt perspektiv. Vi mener det er behov for et regionalt folkevalgt nivå som koordinerer offentlige og private aktører i fylket og legger til rette for samarbeid på tvers av kommunegrensene.

Innlandet er et fargerikt fellesskap. Vi ønsker at alle nye borgere skal føle seg hjemme her og få muligheten til å ta i bruk sine ressurser. En framtidretta samfunnsutvikling er tuftet på kreativitet, mangfold og toleranse.

Innlandet MDG vil:

- Styrke innbyggernes medvirkning i utviklingen av sine nærmiljø
- Satsing på et bredt, lavterskel kulturtilbud
- Stans nedbygging av landbruks-, natur- og friluftslivsområder
- Flytte investeringer i nye fylkesveger over til sykkelveger
- Satse sterkt på kollektivtransport
- Styrke klimaarbeidet i Innlandet

Fylkestingsgruppa har:

Angående innbygges medvirkning, er det vanskelig å ikke nevne folkeavstemninga. Her revolusjonerte Innlandet Fylkeskommune landskapet i Norge, på hva som er og ikke er gjennomførbart. Det kostet mnok 10 å gjennomføre. Dette fikk vi til takket være godt samarbeid i

november-desember. Saken omtales som «Winther-saken» og Winther (AP) fastholder i at han bestemte seg i debatten. Dette er en sannhet med modifikasjoner, gruppeleder og Winther hadde dialog om dette allerede november 2021. Kort og godt ville det ikke blitt en folkeavstemning, uten MDG sin vilje til å ha folkeavstemning. Fylkestingsgruppa er av den oppfattelse at dette har en overføringsverdi til andre medvirkningssaker i Innlandet.

Klimaarbeidet til fylkeskommunen går greit. Det er MDG sitt privilegium å påpeke og etterlyse klimasvarte valg, i mange saker. Dette er det mye opptak av i fylkesutvalget på nett-tv. Av eksempler har IFK hensyntatt klimaarbeid i innkjøpsreglement, investeringsstrategier, bestillerbrev til SIVA og IN og i annet planarbeid. Vi har et godt samarbeid med H, AP og SP på klima, og vi kommer lengre med dem, som i tillegg er mer fremoverlente enn, våre ordinære samarbeidspartnere i «firer-banden» (SV, R, KrF og nå også PP).

Sykkel og kollectivtransport er viktig. Suhur Lorch-Falck representerer Innlandet i Østlandssamabreidet – Samferdsel. Dette er et fora som jobber direkte med departementene for overføring av midler til bl.a. buss og sykkelvei. Veg-avdelingen i fylket er såpass underfinansiert, at vi i stor grad vedlikeholder framfor å bygge nye vegger. Sykkelstandarden til fylkeskommunen er god, og det er et prioritert område.

Nedbygging: I IFK er det fylkesutvalget som fungerer som planutvalg. Her sitter Johannes. Johannes og administrasjonen er ofte enig når det kommer til nedbygging. Særlig SP, H og FrP er opptatt av å -ikke- bruke innsigelser. Johannes har varierende suksess knyttet til arbeidet om å rette innsigelser ovenfor nedbyggingssaker der naturen taper.

Kulturtilbud: MDG er ikke representert i utvalg for kultur.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Koble på lokale folkevalgte, i arbeidet med utvikling av nærmiljøer i Innlandet.

Jobbe mer med kulturtilbud, der dette er naturlig.

2. DEMOKRATI OG MANGFOLD

Vi mener det er viktig å styrke det lokale selvstyret slik at beslutninger blir tatt nærmest mulig dem det gjelder. Bred medvirkning må sikres i steds- og samfunnsutviklinga i høyere grad enn i dag. Det betyr at alle skal kunne være med å påvirke hvordan samfunnsutviklinga skal være. For å gjøre dette må terskelen senkes for alle som ønsker å delta i aktuelle samfunnsdebatter og beslutningsprosesser.

Gjennomsiktighet må prege beslutningsprosessene i de folkevalgte organer, slik at uenigheter blir gjort kjent. Det bør som hovedregel legges til rette for brede og godt informerte offentlige debatter. Nye digitale plattformer kan spille en viktig rolle i kontakten med innbyggerne og informasjonsarbeid, men tradisjonelle møter er også viktig for å nå ut til folk i alle aldersgrupper og lag av befolkningen.

Ved å styrke Innlandets levende lokalsamfunn, og gi gode muligheter for medvirkning, gjør vi Innlandet til et tryggere, vennligere og mer inkluderende fylke. Vi ønsker et Innlandet fylke med rom for alle, og som tilrettelegger for at alle skal ha mulighet til å leve meningsfulle liv der de ønsker. Vi vil legge vekt på inkluderende tiltak i nærmiljøet, og etablere nye møteplasser for alle som ønsker å utvide sitt nettverk og bekjentskapskrets.

Frivillig arbeid er en massiv ressurs for samfunnet, og gir økt livskvalitet og sosial utvikling til enkeltmennesker og lokalsamfunn. Derfor er det viktig at frivillig arbeid og frivillige organisasjoner i Innlandet styrkes.

Innlandet MDG vil:

- Styrke og videreutvikle kommunene til å bli bærekraftige lokalsamfunn som bygger opp under verdier som tilhørighet, verdighet og enkeltmenneskets frihet til å være seg selv
- Styrke nærdemokratiet i kommunene, og stimulere til en konstruktiv samfunnsdebatt, ved at det i alle kommuner etableres åpne samrådsforum i samarbeid med publikum, kulturinstitusjoner, kunnskapsmiljøer og interesseorganisasjoner.
- Arbeide for bred og representativ deltakelse i saker av stor betydning, for innbyggere i regionen og lokalmiljøene
- Gjennomføre og støtte politiske folkemøter og styrke medvirkning i politiske prosesser
- Bidra til at fylkeskommunens arbeid blir bedre kjent for innbyggerne
- Lage gode veiledere for å finne fram i offentlige nettsider, arkiver og dokumenter
- Støtte organisasjoner som arbeider med marginaliserte grupper og for større mangfold i samfunnet
- Opprette et LHBTQ+-råd (lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og skeive) for Innlandet i samarbeid med LHBTQ-sivilsamfunn i Innlandet
- Stimulere til at flere innvandrere kommer inn på arbeidsmarkedet ved at personer med svake norskkunnskaper får tilgang til flere typer yrkesrettede norskkurs
- Reduserer bruken av ufrivillige deltidskontrakter
- Styrke arbeidet med å formidle erfaringer fra internasjonalt og interregionalt arbeid
- Jobbe for bedre inneklima i offentlige bygg
- Styrke varslers rettigheter

- Arbeide for et klart og forståelig språk i brev fra det offentlige og i alle offentlige dokumenter
- Videreføre trainee-ordning for personer med nedsatt funksjonsevne i fylkeskommunen.

Fylkestingsgruppa har:

Angående ufrivillig deltid, «en tilgjengelig fylkeskommune», språk og trainee-ordninger – er det mye sømløs progresjon i administrasjonen. Vi er flinke til å minne dem om dette, og takker i varierende grad for omfanget av dette. Vi opplever at MDG sine prioriteringer for demokrati og mangfold i stor grad er overens med administrasjonen sine prioriteringer for demokrati og mangfold. Regional plan for inkludering er også «i loopen», her er ivaretagelse av minoriteter høyt på agendaen.

Angående inn klima har vi etterlyst bl.a. automatiske reguleringsystemer som i enda større grad kan automatisere et godt inn klima, også mtp. Økonomi og klima.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Vi vil fortsette arbeidet på temaet der dette er naturlig. Dersom årsmøtet ønsker det, kan vi foreslå å nedsette et LHBTQ+-råd, men dette er et sakfelt gruppeleder har liten kompetanse på, det vil derfor være ønskelig med en viss bistand, dersom dette skal prioriteres.

3. BLOMSTRENDE KULTUR

Tilgangen til et bredt kulturtilbud beriker hverdagen. Kunst og kultur stimulerer til en tolerant, human og empatisk innstilling til medmennesker og er derfor essensielt for allmenndannelsen. I Innlandet skal derfor alle ha tilgang til et godt kulturtilbud uavhengig av hvor de bor. Ved å legge til rette for en mangfoldig kultursektor, styrker vi mulighetene for utveksling av spennende kulturuttrykk og en større valgfrihet i kulturtilbudene. Kunst- og kulturopplevelser skaper trivsel og utvikler sosiale relasjoner.

Innlandet MDG vil satse på kunstmiljøene og stimulere til at kunstnere kan bo og virke i distriktene. Vi vil bedre mulighetene for at alle som ønsker det kan engasjere seg i kreativ utfoldelse. Fylkeskommunen har et viktig ansvar for vår kulturarv, og er en viktig aktør for folkeopplysning og kulturell utfoldelse.

Vi ser på det som en menneskerett å kunne uttrykke seg og engasjere seg i samfunnet. Kulturelle uttrykksformer kan bygge broer og skape en følelse av identitet og tilhørighet. Fylkeskommunen bør stimulere og støtte kulturelle initiativer i alle regioner gjennom ulike former for desentralisert virksomhet.

Innlandet MDG vil:

- Styrke mulighetene for kulturell utfoldelse og kulturtilbudet i hele fylket
- Etablere og støtte kulturelle atelier og arbeidsplasser i alle regioner
- At fylkeskommunen skal ha gode støtteordninger for utøvende kunstnere
- Opprettholde støtteordninger for deltagelse i kulturtilbud for marginaliserte grupper
- Styrke formidlingsarbeidet for historiske lokaliteter, helleristninger, gravminner, andre fortidsminner og immateriell kulturarv i fylket
- Arbeide for et sterkere kulturminnevern
- Oppfordre kommunene til å utvikle gode møteplasser og kreative nabolag
- Opprettholde støtten til lokale kulturfestivaler og rusfrie kulturarrangementer
- Legge til rette for å rehabilitere og ivareta eksisterende bygningsmasse, både av hensyn til ressursbruk og kulturminnevern
- Satse videre på fylkesbiblioteket som kompetanse- og informasjonssenter, og styrke folkebibliotekenes viktige rolle som ikke-kommersielle, lokale møteplasser, med et tilbud som oppleves som engasjerende og relevant for befolkninga
- Jobbe for å heve den estetikk-faglige kompetansen i kommunene
- Bevare nynorsk som sidestilt med bokmål i offentlig kommunikasjon
- Ta vare på sør-samisk, skogfinsk og romanifolks/tateres kulturarv
- Videreføre ordningen med "Den kulturelle skolesekken" og "Den kulturelle spaserstokken"

Fylkestingsgruppa har:

Kulturminnevernet kommer til uttrykk i Innlandet fylkeskommune gjennom fylkesutvalget. Her er vi representert ved gruppeleder, som gjennomgående legger seg på samme linje som administrasjonen

knyttet til tiltak for kulturutfoldelse og innsigelser mot saker der områder av kulturhistorisk interesse er berørt.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

MDG er p.t. ikke representert i hovedutvalg for kultur. Vi vil fortsette å styrke arbeidet med å senke terskelen for fri utfoldelse av kulturtilbud.

4. ENERGI OG KLIMA

Global oppvarming er en av vår tids største utfordringer, og menneskelig aktivitet med tilhørende utslipp av klimagasser er hovedårsaken til oppvarminga. Et stadig varmere klima uttrykker seg blant annet i ustabile årstider samt større og mer intense nedbørsmengder, som vil føre til mer overvann, flom og skred. Klimautfordringene har lokale konsekvenser og må håndteres lokalt. Det er viktig å gjøre en størst mulig innsats nå for å bremse, og helst stanse, den globale oppvarmingen. I tillegg er det allerede nødvendig at vi tilpasser oss et endret klima.

Vi ønsker at Innlandet fylkeskommune etablerer nettverkssamarbeid om klima og klimatilpasning med kommunene og andre relevante aktører i regionen. Som regional planmyndighet kan fylkeskommunen bidra til et nødvendig kompetanseløft i samtlige kommuner i Innlandet og veilede dem i sitt arbeid, slik at de står bedre rustet til å håndtere sine lokale utfordringer.

Før det kan tillates utbygging av nye kraftverk i Innlandet, må det foreligge en nasjonal plan, og deretter en regional plan, som vurderer behovet for utbygging og hvor det er mest hensiktsmessig og effektivt å bygge ut. Planene skal sikre at utbygginger skjer på de stedene der de gjør minst skade på økosystemene, og har lavest konfliktgrad med annen arealbruk. Utredninger av miljøkonsekvensene ved kraftutbygginger må gjennomføres for hele fylket eller den aktuelle vannregionen. Den samlede belastningen alle enkeltprosjektene kan ha på naturmiljøet må redegjøres for.

Fylkeskommunen har et ansvar for energieffektiv drift av egne bygg, men må også fortsette med energi- og klimarådgivning til kommunene. Fylkeskommunale bygg skal være fyrtårn for miljø- og klimavennlig bygging, rehabilitering og drift.

Ved å satse på ENØK og fornybare energikilder, ønsker vi å gi "oljeeventyret" en lykkelig slutt. Energipolitikken må ses i sammenheng med forbruk generelt, og utformes slik at de ikke rammer sosialt skjevt. Vi vil gjøre det lettere for innbyggerne i Innlandet å velge miljøvennlig.

Innlandet MDG vil:

- Utvikle et sterkt nettverk for klimatilpasning for kommuner og andre relevante aktører
- Veilede kommunene i klima- og energiplanlegging
- Si nei til all utbygging av vindkraft som truer urørt natur og estetiske verdier og kulturminner.
- Stanse utbygging av nye anlegg for kraftproduksjon før det foreligger en nasjonal plan for kraftutbygginger
- Iverksette ENØK-tiltak i bygningsmasse eid av fylkeskommunen, og stille strenge krav til energi- og miljøstandard i nye byggeprosjekter
- Kartlegge mulighetene for bruk av solenergi i fylkeskommunens bygg
- At tre skal være det foretrukne byggematerialet i fylkeskommunale bygg
- Arbeide for opprusting av kraftnettet og modernisere gamle kraftanlegg
- At Innlandet skal bli et foregangsfylke for kortreiste og miljøvennlige innkjøpsordninger

- At alle virksomheter underlagt Innlandet fylkeskommune blir miljøfyrtårnsertifisert
- Stille krav om effektiv ressursbruk, kildesortering og avfallshåndteringsplan i samtlige fylkeskommunale virksomheter
- Jobbe for at det skal være enkelt å levere gjenstander til gjenbruk
- Jobbe for at Innlandet fylke skal bli klimanøytralt innen 2025
- Fylkeskommunale bygg skal ha grønne tak, og eller produsere miljøvennlig strøm
- Nye fylkeskommunale bygg skal ha plussstandard som minimum. Eksisterende bygg skal innføre ENØK-tiltak og miljøfyrtårnsertifiseres som minimumskrav
- Jobbe for at anleggs- og byggeplasser blir fossilfrie

Fylkestingsgruppa har:

Tatt opp dette med eiendomsdrift ved flere anledninger. Delvis med positiv respons. En del av disse punktene er ivaretatt gjennom regional plan for klima, miljø og energi som går sin gang i administrasjonen. Vi opplever at stadig flere av våre forslag som nedstemmes, likevel tas inn administrativt. Vi har også et godt samarbeid med andre partier, som delvis ivaretar våre interesser på punktet, men på bekostning av høvelig kreditering. Det er pr. nå vært få saker knyttet til etablering av kraftanlegg, men vi har vært i media blant annet i en forbindelse med gjenbruk av en grusplass i Østerdalen, som nok er egnet som solcellepark. Vi har også tatt opp dette med tomgangskjøring på anleggsplasser, noe som er både utslipp- og kostnadsdrivende. Angående ombruk kommer også dette inn i regional plan for klima, miljø og energi, samt en rekke andre momenter fra vårt program på særlig energi og klima, men også grønn næringspolitikk og et sunt naturmiljø samt andre steder. Fylkeskommunen har over snittet sertifiseringsordninger for sine bygningsmasser.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Grønn kraftproduksjon og utslippsreducerende tiltak.

5. ET SUNT NATURMILJØ

En bærekraftig utvikling i Innlandet krever gode planer og strategier for ivaretagelse av et sunt naturmiljø der produksjonsevne og biologiske mangfold opprettholdes. Det bidrar også til å bygge folkehelse og trivsel i befolkninga. Naturområdene i Innlandet innehar nasjonalt og internasjonalt unike naturverdier som må ivaretas. Det er derfor behov for politikk som ikke bare beskytter dagens naturverdier, men som også restaurerer opprinnelige naturmiljøer som har blitt ødelagt.

Grøntarealer og parker skaper trivsel og gir bedre psykisk og fysisk helse. De bidrar til biologisk mangfold, bedre luftkvalitet og reduserer risikoen for oversvømmelser i et våtere klima. Vi forsvarer allemannsretten og vil holde strandlinja og vassdrag tilgjengelig for folk. Gode steder og naturgleder er til for å deles.

Vi forsvarer dyrs egenverdi, og verner om naturmangfoldet. Områdevern er en viktig nøkkel til artsvern. Samfunnet må ta kostnaden ved å verne langt større og flere typer areal enn i dag. Kommuner og grunneiere må kompenseres når dette endrer næringsgrunnlaget. Vi må få bedre tiltak for å dempe rovdyrkonflikten. Dialog med berørte parter er en forutsetning for å få dette til.

Naturen er en viktig kilde til rekreasjon og opplevelser for mange. Derfor er det viktig å ta vare på det tradisjonelle friluftslivet ved å legge til rette for friluftaktiviteter for alle. Likevel er det viktig at menneskelig aktivitet også tar hensyn til dyr og planteliv. Vi vil verne om naturens fred ved å føre en restriktiv linje overfor motorferdsel og hyttebygging i utmark.

Fylkeskommunen må sette tydelige rammer for forutsigbar arealbruk i fylket. Tilstrekkelig miljøkartlegging er avgjørende for å hindre at utbygging kommer i konflikt med rødlistede arter og viktige landskapsverdier.

Innlandet MDG vil:

- Bygge opp rovdyrbestanden til et nivå med 8 – 10 helnorske ynglinger i året
- Arbeide for at innsjøer og vassdrag i fylket har god vannkvalitet og økologisk tilstand
- Støtte kartlegging og indeksering av naturverdier
- Sikre de gjenværende store og sammenhengende villmarkspregede områdene
- Begrense hytteutbyggingen
- Arbeide for å knytte sammen villreinens leveområder
- Stimulere kommunene til å bevare, videreutvikle og planlegge sammenhengende grønnsstrukturer for rekreasjon, biologisk mangfold, og håndtering av overvann
- Oppfordre kommunene til å begrense bruken av snøscooter og vannscooter
- Oppfordre til bærekraftig bruk av naturen og artsmangfoldet i opplæring og turisme
- Verne myrområder mot utbygging og drenering
- Støtte lokale tiltak for å styrke pollinerende insekters livsvilkår med stedege planter og nedbrytbare insekthotell
- Støtte lokale tiltak for å styrke livsvilkårene til rødlistede arter

Fylkestingsgruppa har:

Setter søkelys på bl.a. villrein, arealnøytralitet og vannkvalitet. Dette kommer også i regional plan for klima, miljø og energi, men foreløpig er både vannkvalitet, arealnøytralitet og vilt prioriterte områder som er viet oppmerksomhet. Naturbasert klimatilpasning er også noe vi jobber aktivt med, der fylkeskommunen er med på et europeisk prosjekt knyttet til dette. Angående bruk av snø- og vannscootere forsøker vi å legge press på beslutningstakere knyttet til dette, med varierende hell.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Fortsette å hegne om det gode arbeidet administrasjonen foretar seg på feltet, sikre kontinuitet i gode planprosesser som omtaler punktene. Vi vil følge opp dette med grønt reiseliv ytterligere, dersom årsmøtet ønsker det. Her mener vi det er mye på vei, men at stadig flere beslutningstakere med fordel kan intensivere arbeidet.

6. JORDBRUK OG SKOGBRUK

Det er formidable muligheter for utvikling av bærekraftige næringer basert på naturressurser i Innlandet. Landbruket og skogbruket må trekke på ny kunnskap og nye teknologier for å møte mulighetene i bioøkonomien. Landbruket i Innlandet har over lang tid blitt industrialisert og utviklingen har gått mot større enheter og mer ensidig drift. Flere steder i fylket er matjorda truet av nedbygging og oppdeling på grunn av vegutbygging og andre byggeprosjekter. Det er også utfordringer ved å opprettholde drift av dyrkbare arealer.

Et bærekraftig landbruk handler om å produsere nok trygg mat med minst mulig belastning på natur, klima og ressurser. Det er derfor viktig å tilrettelegge for nydyrking og bedre utnyttning av utmarksbeitet samt økt bruk av utmarka der rovdyrkonflikten er lav. Nord- Østerdalen har en unik seterkultur som må bevares. For å kunne ivareta denne unike ressursen må regionen så langt som mulig skånes for økt rovdyrpress.

Kortreiste og lokalproduserte landbruksvarer er en viktig del av Innlandets identitet og kulturarv. Landbruket og skogbruket bør knyttes tettere opp til opplevelses- og reiselivsnæringa. Vi mener det fortsatt må legges til rette for jakt, fiske og bærekraftig høsting av naturen. Vi mener det må stimuleres til nye næringer basert på naturressursene i fylket. Dette er spesielt viktig for en framtidig økonomi som på bedre måte utnytter naturressursene, ofte kalt bioøkonomi. God ressursforvaltning er en forutsetning for et bærekraftig samfunn og for et godt naturvern.

Kulturlandskap som er rike på kulturverdier og biologisk mangfold setter et vesentlig preg på vårt langstrakte fylke. I landbruket ligger et stort potensiale for å utvikle forebyggende helsetilbud og undervisningstilbud som "Inn på tunet".

Innlandet MDG vil:

- Gå i dialog med beitenæringa for å finne gode løsninger så utmarka kan brukes samtidig som vi har levedyktige stammer av rovdyr
- Stimulere skogbruket til å drive økologisk hensynsfullt
- Arbeide for å verne mer gammelskog
- Satse på lokal treforedling
- Jobbe for at fylket benytter seg av regionalt trevirke
- Støtte tiltak i landbruket som ivaretar naturmangfoldet, kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer, og tiltak som hindrer erosjon og forurensning
- Ha et tydelig fokus på mulighetene ny teknologi kan skape innenfor skogbruk og landbruk
- At matjord skal vernes på lik linje med truede arter, økosystemer og naturtyper
- Kreve at matjord som bygges ned, erstattes med dobbelt så mye nydyrking
- Stimulere til direktesalg og lokal foredling av landbruksprodukter
- Foreslå et pilotprosjekt for en regional gjeter-ordning med gunstige skattevilkår

- Stimulere landbruket til bærekraftig og samfunnsnyttig produksjon med fokus på økologisk drift og redusert bruk av plantevernmidler
- Storstilt satsing på metanfangst og produksjon av biogass og diesel fra lokale kilder som husdyrgjødsel og skogvirke for å gjøre bonden selvforsynt med grønt drivstoff.
- Ha en restriktiv holdning til GMO
- Vern av myra.

Fylkestingsgruppa har:

Angående trevirke med mer, kommer dette inn i regional plan for klima, miljø og energi. Punktene er generelt sett noe vi legger til grunn når vi foreslår innspill til jordbruksforhandlinger. Her gjør vi et stort stykke arbeid hvert år. Stadig blir vi nedstemt, men ganske ofte ser vi omformuleringer av våre forslag, i forslaga fra den politiske posisjonen. Angående salg av landbruksprodukter, har vi i bl.a. tilskuddsordning for arrangementer, fått gjennomslag for å prioritere søkere som vektlegger bruk av lokale råvarer, herunder lokale arbeidsplasser.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Gjeterordning, arbeid mot sprøytemidler, myrvern, med mer.

7. GRØNN NÆRINGSPOLITIKK

Næringslivet er en viktig drivkraft for utviklinga. Et godt fungerende næringsliv sørger for at vi har arbeidsplasser i årene som kommer. Innlandet MDG vil være tydelige overfor næringslivet gjennom å gi gode og langsiktige rammevilkår der bærekraft vektlegges sterkt. Innlandet er et fylke med mange talentfulle og kreative innbyggere. Vi vil sørge for at det er god grobunn for en yrende underskog av gründerbedrifter.

De Grønne mener Fylkeskommunen og kommunene bør stimulere til at kompetanse og kunnskap kan spres mer effektivt blant sine innbyggere, gjennom å støtte utviklingstiltak og etablere kreative møteplasser tilgjengelige for alle. Dette kan bidra til å utvikle nye og styrke eksisterende kompetansenettverk i hele fylket. Vi må satse mer på rådgivning for entreprenørskap og nettverksbygging der kunnskap, ideer, ressurser og stordriftsfordeler kan deles, også mellom mindre virksomheter.

For å møte utfordringene som Innlandet, Norge og verden omkring oss står overfor må fylket sørge for innovasjon og skape best mulige forutsetninger for en grønn omstilling – flere arbeidsplasser, bedre velferd og satsing på miljøteknologi. Behovet for ideer, mot og initiativ er stort. En sterkere internasjonal orientering kan også bidra til en positiv utvikling av næringslivet i Innlandet.

Vi vil etablere sosiale inkubatorer og møtearenaer der entreprenører kan dele hverandres kunnskap, ressurser, nettverk og kapitaltilgang. Det vil fremme nye næringer og gi nytt liv til gamle grønne næringer.

Innlandet MDG vil:

- Arbeide for utvikling av næringer innen miljøteknologi, renovasjonsselskapene, fornybar energi og sirkulærøkonomi
- Legge til rette for direkte salg og arbeide for økt omsetning av lokale varer via kjedebutikkene
- Øke andelen økologiske, lokalproduserte og rettferdig handel-sertifiserte matvarer i offentlige kantiner
- Sikre etablering av regionale sentre for entreprenørskap og innovasjon, der entreprenører, annet næringsliv, læresteder, og aktuelle offentlige instanser samarbeider om å skape vekst i sosialt og grønt entreprenørskap
- At fylkeskommunen melder seg inn i Initiativ for Etisk Handel (IEH)
- Stimulere til økt samarbeid mellom gründermiljøer i Innlandet og utlandet
- Støtte bedrifter som ønsker å satse på sosialt entreprenørskap
- Støtte opp om lokale kunnskapsmiljøer som bidrar til å utvikle framtidens arbeidsplasser
- Utvikle en tilskuddsordning og satsing på jobbskaping med toleranse og kreativitet i fokus, myntet spesielt på små foretak og entreprenørskap
- Åpne for forsøk med 6-timersdagen i fylkeskommune

- Innføre kurtax (turistfond) som skal gi muligheten til miljøvennlig transport og mer attraktive destinasjoner.

Fylkestingsgruppa har:

Dette er ivaretatt i regional plan for klima, miljø og energi som etter hvert kommer, her sitter vi referansegruppe sammen med 1 fra AP, 1 fra H og 1 fra SP. Samarbeidet i gruppa kjennetegnes av dynamikk og konstruktiv forslagsstruktur. MDG er aktive her, og knytter viktige kontakter og forankringer hos andre som Statsforvalteren i Innlandet, KS Innlandet og ansatte i IFK, gjennom arbeidet.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Angående fellesgodefinansiering (kurtax) kan vi med fordel øke vårt engasjement på temaet.

8. FOLKEHELSE

God helse – både fysisk og psykisk – er vår viktigste ressurs. Folkehelseloven har som grunnleggende prinsipp at vi må tenke forebyggende tiltak i alle sektorer. Arbeidet med å fremme god folkehelse må derfor gjennomsyre alle arenaer i samfunnet både for å forebygge sykdom og skader, men like mye for at folk skal kjenne at de har gode og meningsfulle liv. Både lokalmiljøet rundt oss, arbeidsplassen vår og naturen påvirker helsen vår. Herunder kommer ikke bare helsetjenestene som vi benytter oss av når vi blir syke, men hele opplevelsen av vårt hverdagsliv gjennom fritidsaktiviteter, kultur, idrett, jobb, bolig og sosiale møteplasser.

Kroniske sykdommer og psykiske helseplager, som i sin tur kan bidra til ensomhet, har blitt en stadig større utfordring, men kan i stor grad forebygges.

Barn og unge synes å slite mer med psykiske lidelser enn tidligere. Dette fører til forringet livskvalitet både for de unge og for deres pårørende. Det fører til høyt skolefravær, mindre deltakelse i aktiviteter sammen med jevnaldrende og isolasjon.

Ensomhet er blant dagens største folkehelseproblem. Dette gjelder særlig dem som står utenfor arbeidslivet og som har dårlig nettverk. Ensomhet ser ut til å øke med alderen ettersom fysiske hindringer gjør det vanskeligere å oppsøke venner eller delta i ulike aktiviteter. Det er derfor viktig å legge til rette for at alderdommen ikke skal preges av isolasjon.

For å opprettholde en god folkehelse kreves satsing på forebygging, før behandling. Det innebærer flere lavterskeltilbud, økt fokus på psykisk helse, og mer oppsøkende virksomhet rettet mot ressursvake grupper. Idrett og friluftsliv, kunst og kultur gir bedre livskvalitet og helse, og danner viktige bestanddeler i det bærekraftige livet i Innlandet. Når behandling kreves, må tilbudet være tilgjengelig.

Innlandet MDG vil:

- Innlandet MDG vil bevare akuttsykehusene i regionen, utvikle helseforetaksmodellen og gi styringen tilbake til de folkevalgte, og fagpersonell
- Sikre viktige tur- og friluftslivsområder gjennom føringer for kommunenes planlegging i regionale planer
- Arbeide for et godt tannhelsetilbud i hele fylket
- At foreldre med små barn tilbys kortere arbeidstid slik at de får tid til meningsfulle aktiviteter med barna
- Fortsette arbeidet for å styrke folkehelsen i Innlandet, og videreføre satsinger på idrett og friluftsliv
- Satse på kreativ virksomhet som teater- og musikkutøvelse, husflid og kunst
- Inngå avtaler med gårdsbruk hvor barn og unge kan få nærkontakt med dyr og/eller lære om matauk
- Stimulere til etablering av møteplasser på tvers av kulturer og generasjoner
- At tannhelsetjenester skal være gratis fram til fylte 25 år. Deretter skal de inkluderes i egenandelsordningen gjennom folketrygden
- Miljøpartiet De Grønne vil ha et desentralisert helsetilbud som er lett tilgjengelig der folk bor

- Offentlige kantiner skal servere bærekraftig og sunn mat, og ha et fullverdig plantebasert alternativ hver dag
- Innlandet MDG vil at det utredes et forsøksprosjekt på borgerlønn i minst en av fylkets kommuner

Fylkestingsgruppa har:

Fylkestingsgruppa har gjennom sine ulike verv liten befatning med folkehelsearbeid. Tannhelse er for eksempel delegert til utvalg for utdanning (kompetanse og tannhelse er samme sektor, i Innlandet fylkeskommune). Idrett, friluftsliv og folkehelse forstått som tilgang på friluft, er noe vi arbeider med i fylkesutvalget. Her minner vi om å sikre ivaretagelse av bredden av tilbud.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Kantiner, borgerlønn, ansettelsesvilkår

9. UTDANNING OG SKOLE

Skolene skal vise vei mot et grønnere, åpnere og mer inkluderende samfunn. Vi vil ha en skole der karakterer er et middel og ikke et mål. Vi ser med bekymring på den økende fremmedgjøringen overfor natur og landbruk. Fysisk aktivitet og naturopplevelser kan motvirke dette og bør derfor inngå som en fast del av skolehverdagen.

Miljøpartiet De Grønne ønsker et mer fleksibelt forhold mellom skole og arbeidsliv, og mer variasjon mellom teori og praksis. For å omstille Norge trenger vi både de kloke hodene og de kloke hendene som finnes på yrkesfag.

Det krever nytenkning gjennom hele skoleløpet, samt tiltak rettet mot arbeidsmarkedet og næringslivet. Mer praktiske læringsarenaer utenfor klasserommet kan etableres gjennom tettere samarbeid med lokale bedrifter.

I den videregående skolen er det en utfordring å opprettholde ungdommenes motivasjon for teoretiske fag. Det store frafallet fra videregående skoler kan reduseres hvis det blant annet blir enklere å ta en yrkesutdanning med vesentlig mer innslag av praksis gjennom hele skoleløpet enn i dag. Ungdommer er forskjellige og lærer best på ulike måter, og praktiske ferdigheter må anses som grunnleggende. Mer vektlegging av praktiske og kreative tilnærminger, samt tettere oppfølging av elevenes psykiske helse og sosiale miljø, kan bidra til å forhindre frafall.

Vi vil sikre en god skolehverdag for alle elever. Skolen skal bidra til å skape kompetente, reflekterte og aktive medborgere. Skolen må knyttes sterkere opp mot lokalsamfunnet. Framtidens samfunn vil etterspørre andre kompetanser enn de som var sentrale i industrialiseringa, vi trenger kreative, lærelystne og motiverte barn og unge som forstår sammenhengene i bærekraft og i fornybarsamfunnet.

Innlandet MDG vil:

- Bidra til å gi yrkesfagene et statusløft
- Sikre videregående skoler i alle fylkets regioner
- Styrke kontakten mellom skolen og lokalsamfunnet ved å la elevene få utføre samfunnsnyttige oppgaver som ledd i undervisninga
- Fremme velferdstjenester på gårdsbruk som en alternativ metode for økt trivsel, læring og mot frafall i skolen
- Styrke tilbudet om voksenopplæring – åpne for muligheter for hovedfagsperioder på videregående skole
- Kontinuerlig yrkesforberedende veiledning under hele studieløpet på videregående skole – ha yrkesrelevant praksisopplæring fra første år på yrkesfaglige program i videregående skole
- Sikre at undervisningen i fellesfag på yrkesfag tilpasses de ulike yrkesretningene
- Inkludere krav om lærlingplasser i offentlige anbudsbeskrivelser
- Sørge for at elever får faglig oppfølging på tilpasset nivå
- Gi elever med begrensede norskkunnskaper omfattende og tilpasset oppfølging
- Sterkt redusere krav til rapportering som ikke fremmer læring

- Sørge for at alle elever får frukt og grønnsaker minst én gang om dagen
- Styrke de praktisk-estetiske fagene
- Oppdatere utstyrsparkene ved de videregående skolene
- Legge til rette for mer undervisning utenfor klasserommene
- Gi alle elever rett til gratis psykologstøtte gjennom skolen og sikre tilstrekkelige sosialpedagogiske ressurser
- Styrke veiledningstilbudet, blant annet ved å etablere lærlingsentre der elever og bedrifter kan komme i kontakt med hverandre
- At ungdommer skal følges opp om de dropper ut av videregående skole, for å bidra til at de kommer seg inn på arbeidsmarkedet og får en aktiv og deltakende rolle i samfunnet
- Sørge for at skolebygg har en forsvarlig tilstand og et godt inneklima
- Videreføre arbeidet med forebygging for å forhindre mobbing og selvmord blant unge

Fylkestingsgruppa har:

Fylkestingsgruppa er ikke representert i utvalg for utdanning (Jon Andre Danielsen er førstevara), vi har allikevel delvis godt samarbeid på feltet, gjennom gruppeleder for AP og utvalgsleder for Sp. Dette er mye knyttet til lærlingetilbud, opprettholdelse av skoletilbud i alle regionene, yrkesfagsløft og sosiale forhold knyttet til elever. Angående eiendomsmassene står det mer om dette under «energi og klima». Innlandet er generelt gode på å utdanne yrkesfag, samt å følge opp elever jf. Kvalitetsmeldingen. Vi har blant annet satt fokus på gjenbruk av utstyr i våre alternative fylkesbudsjetter.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Serveringstilbudet ute i skolene, veiledningstilbudet og generelt mer eierskap til utdanning og skole.

10. REGIONAL PLANLEGGING

Miljøpartiet De Grønne mener fylkets arealer må forvaltes med tanke på innbyggernes behov samtidig som vi løser miljøproblemene. Vi har ikke ubegrenset med landbruksarealer, og må derfor stanse nedbygginga av matjord. Vi mener all planlegging må ha som mål å begrense inngrep i dyrka jord og naturområder.

Når det er behov for å bygge boliger, ønsker vi heller å fortette i områder der det allerede er bygget enn å beslaglegge nye områder. Effektiv bruk av arealer er et viktig prinsipp for å opprettholde norsk matproduksjon. Gjennom å satse på å fortette innenfor allerede bebygde arealer, kan vi spare verdifull matjord, kulturlandskap og kulturminner, rekreasjonsområder og viktige naturområder. Vi mener fylkeskommunen må definere hensiktsmessige byggegrenser for by- og tettstedsutviklinga. Dette skaper forutsigbarhet for eiendomsutviklere og gjøre det mer lønnsomt å fortette enn i dag. En konsentrert bebyggelse gjør at det blir billigere å investere i offentlige infrastruktur, byrom og grøntarealer.

Fortetting og samlokalisering øker trivselen og livskvaliteten i hverdagen, fordi det legger til rette for varierte tilbud på konsentrerte områder og flere urbane kvaliteter. Det kan også bidra til å redusere det daglige transportbehovet. Utover dette er det viktig å satse på miljøvennlig transport for å knytte bo- og arbeidsområdene sammen.

Bevaring og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse er god miljøpolitikk. Byggebransjen er blant de største kildene til utslipp av klimagasser. Ved å bevare viktige og spesielle bygninger, tar vi bedre vare på vår kulturarv. I Innlandet er det mange viktige kulturminner og kulturmiljøer. Det er fylkeskommunen som har ansvaret for å forvalte og formidle kulturverdiene og føre kulturarven videre. Alle har rett til medvirkning i plansaker. I dag er det slik at innbyggerne ofte føler seg overkjørt i byutviklingsaker, av og til også i eget nærmiljø. Vi vil jobbe spesielt for å styrke naboers, barn og unges og minoriteters reelle mulighet for medbestemmelse.

Innlandet MDG vil:

- Følge opp den europeiske landskapskonvensjonen med en regional plan for landskapsforvaltning, for å verne om viktige landskapsverdier samtidig som muligheter for bruk og utvikling sikres der det er forsvarlig
- Stimulere til sosialt og økologisk hensynsfull by- og stedsutvikling
- At medvirkning i planarbeid skal styrkes, ved å bedre informere om hvordan – samt senke terskelen for at – innbyggerne kan delta mer i regionalt plan- og utviklingsarbeid
- Øke bruken av regionale planer for å bedre samordne areal- og transportplanlegging av hensyn til bærekraftig utvikling, ivaretagelse av naturmangfold, livskraftige lokalsamfunn, verdifulle kulturlandskap og jordvern. Bistå kommunene med planfaglig kompetanse
- Oppfordre kommunene til å styrke sine offentlige rom i byer og tettsteder, slik at gater, parker og plasser blir trivelige steder tilrettelagt for sosiale aktiviteter og rekreasjon

Fylkestingsgruppa har:

Fylkeskommunen sitt planutvalg er fylkesutvalget. Hit sender administrasjonen en del kommunale planer, hvor vi ofte har intensjon om å styrke utviklinga til det bedre. Innlandsstrategien og mobilitetsstrategien er andre planverk hvor vi ser et positivt takskifte for dette med areal- og

transportplanlegging. Vi støtter alt det gode arbeidet som foregår, reiser problemstillinger og bli i varierende grad hørt av andre politiske partier.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Landskapsforvaltningen slik den er beskrevet i punktene.

11. EN MYK SAMFERDSELSPOLITIKK

Innlandets samferdselspolitikk har til nå vært prega av vedvarende tilrettelegging for privatbilisme. Fotgjengere, syklister og biler skal kunne bevege seg mest mulig uavhengig av hverandre, spesielt utenfor byområdene. Å skille disse tre typene trafikanter gir både økt trivsel, framkommelighet og færre ulykker.

Transport står for halvparten av de totale klimagassutslippene i Innlandet. Det er derfor viktig med bedre samordning av areal- og transportplanleggingen. Konsentrert utbyggingsmønstre i tilknytning til kollektivknutepunkt på strekninger med godt kollektivtilbud er en viktig strategi for å redusere transportbehovet og stimulere til mer miljøvennlige transportformer. Det må legges til rette for at kollektivtransport blir det naturlige valget når man skal reise i og mellom tettsteder og til og fra jobb.

I områder hvor biltransport er nødvendig, må fylket bidra til ordninger som belønner samkjøring og andre energieffektive metoder.

Innlandet MDG vil:

- Opprette en el-fergeforbindelse mellom Hamar og Gjøvik
- Følge opp Mjøsbystrategien med en avtale mellom staten og kommunene
- Legge til rette for at flest mulig reiser kan foregå på beina, med sykkel, kollektivt eller med el-bil
- Føre en samferdselspolitikk som klart prioriterer myke trafikanter og kollektivtrafikk
- Legge til rette for at ansatte og politikere i fylkeskommunen velger den reisemåten som i praksis er mest miljøvennlig
- Stimulere til en knutepunktsutvikling der alle nødvendigheter finnes innenfor rimelig gangavstand fra trafikale knutepunkter
- Stimulere til et løft for bedre sykkelparkeringer ved kollektivknutepunkt og viktige målpunkt
- Gjøre det lettere å ta med sykkel på bussen, og tilrettelegge for sykkelparkering ved bussholdeplassene
- Styrke kollektivtilbudet for alle som er avhengige av kollektivtransport
- Økt satsing på miljøvennlige busser
- Arbeide for elektrifisering av Rørosbanen og Solørbanen
- Stimulere til økt samkjøring og bildeling
- Oppruste Gjøvikbanen og knytte den sammen med Dovrebanen
- Gjenåpne Valdresbanen
- Utvide nattbusstilbudet natt til lørdag og natt til søndag
- Øke antall bussavganger på hverdager, spesielt i rushtida
- Videreføre, utvide og formidle tilbudet bestillingsbuss, og innføre dette i helger og tilby dette når busser er innstilt som på søndag på dagtid

- Gå imot utbygging av firefelts motorveger
- Jobbe for trygge skoleveger
- Bygge flere gang- og sykkelveger også mellom tettstedene
- Arbeide for økt trafiksikkerhet
- Utnytte potensialet fra lokale renovasjonsanleggene til kollektivtransport og andre mulighetsområder
- Det tas hensyn til kollektivtilbudet i valg av møtested og møtetidspunkt for møter i fylkeskommunen, og at det oppfordres til samkjøring
- Beholde tilgang på kollektivtilbud hele året uavhengig av ferieavvikling på skolene

Fylkestingsgruppa har:

El-ferge mellom Gjøvik og Hamar er så vidt i gang, dette er et arbeid vi vil støtte. Randfjordferga har nettopp blitt utslippsfri, den også. Buss er et vanskelig felt, ettersom budsjettene er små og avstandene store. Suhr jobber en del med dette i hovedutvalg for samferdsel. Det er generelt stor konsensus om flere av punktene i programmet. MDG sikret flertall for en utredning av kollektivtilbud i egenregi. Dette er et arbeid som er helt i startgropa, og vi gleder oss til fortsettelsen.

Fylkestingsgruppa vil fortsette med:

Mikromobilitet, grønn og sømløs mobilitet.

Kontakt fylkestingsgruppa

Johannes: johannes.wahl.gran@mdg.no +47 984 02 344

Suhur: suhur.lorch-falch@innlandetfylke.no +47 404 92 034

Sindre: sindre.sorhus@innlandetfylke.no +47 997 99 708

Lars: lars@gjaever.com +47 936 20 905

Jon Andre: jon.andre.danielsen@gmail.com

Styret: innlandet@mdg.no <https://innlandet.mdg.no/kontakt/>

Andre lokallag og ressurspersoner:

Lokallag: <https://www.mdg.no/lokallag>

Folkevalgte: https://i.mdg.no/min-organisasjon/folkevalgte#h.p_tqKGIOMPfHafN

Gruppe for diskusjoner, nasjonal: <https://www.facebook.com/groups/176380632466961>

Gruppe for diskusjoner, Innlandet: <https://www.facebook.com/groups/263327283813042>

Gruppe for diskusjoner, offentlig forvaltning: <https://www.facebook.com/groups/704851579656848>

Medlemsside for interne dokumenter du har tilgang til: <https://i.mdg.no/>

Temaside om FNs bærekraftsmål, sett fra Innlandet fylkeskommune:

<https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/fns-barekraftsmal/>